

Otázky a odpovědi na poplatky u lékařů

24.3.2026 - Viktorie Plívová | Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR

VZP registruje v posledních měsících stále více podnětů týkajících se neoprávněných poplatků v ordinacích. Na základě nejčastějších otázek pacientů VZP zpracovala přehled jasných pravidel. Obecné doporučení zní: sporné situace řešte se zdravotní pojišťovnou ještě před případnou platbou. Pokud doklad vystavený ordinací obsahuje legitimní položky (např. dobrovolný dar), následné dokazování ze strany pojišťovny je tím velmi komplikované.

VZP je připravena poskytnout svým klientům přesné informace, pomoc při řešení a v případě potřeby i zprostředkovat zdravotní péči.

Pravidla se vztahují výhradně k tzv. smluvním poskytovatelům, tedy lékařům, kteří mají smlouvu se zdravotní pojišťovnou pacienta:

Péče hrazená dvakrát

Lékaři nesmí vybírat od pacientů žádné platby za zdravotní péči, která je hrazena z veřejného zdravotního pojištění. Jednalo by se o duplicitní úhradu jednoho výkonu (jednou od zdravotní pojišťovny, podruhé od pacienta), což je v rozporu se zákonem i smluvními podmínkami. Výjimkou jsou jasně stanovené poplatky, jako např. regulační poplatek za využití „pohotovosti“ nebo doplatky za léčivé přípravky apod.

Dar nesmí být podmínkou

Poskytnutí péče nesmí být podmiňováno žádným poplatkem, příspěvkem, darem nebo nákupem zboží či služeb, které nejsou pro poskytnutí péče nezbytné. Pacient nesmí být nucen k volbě nehrazené péče, kterou by si měl sám zaplatit. Musí mu být vždy nabídnuta alternativa, kterou má hrazenou z veřejného zdravotního pojištění.

Poplatky za péči mimo zdravotní pojištění

Zákon nezakazuje přijímat úhrady za služby, které nejsou hrazené z veřejného zdravotního pojištění (musí však jít o dobrovolnou volbu pacienta). Pacienti také mohou poskytnout ordinaci například dar či sponzorský příspěvek, pokud jsou dodržena jasně stanovená pravidla (tedy pokud poskytnutí daru není podmínkou pro zajištění péče).

Ceník vždy na dostupném místě

Lékař (poskytovatel zdravotní služby) musí mít na viditelném či dostupném místě (čekárna, webové stránky apod.) zveřejněný srozumitelný ceník výkonů či služeb mimo zdravotní pojištění. Má také povinnost pacienta o ceně předem informovat. Úhrada ze strany pacienta musí být dobrovolná a vždy musí být vystaven doklad, ve kterém je uvedeno, co bylo účelem platby.

Registrační poplatek

Zaplacení poplatku musí být vždy na pacientovi. Lékař nemá právo odmítnout přijetí (registraci) pacienta pouze z důvodu, že pacient neuhradil registrační poplatek. Pokud je registrační poplatek

zdůvodněn možností čerpat doplňkové služby, pak to mohou být jen takové, které nejsou hrazené ze zdravotního pojištění, jejich zaplacení nebo nezaplacení však nemůže být podmínkou přijetí do péče.

Dary, příspěvky a praxe

Praxe ukazuje, že řada ordinací se právním předpisům přizpůsobila. Jimi vystavené doklady o platbě (příp. ceníky) už zpravidla obsahují takové položky, které skutečně nejsou hrazené ze zdravotního pojištění nebo jsou uvedeny jako dobrovolný dar. Pokud pacient takové položky uhradí, jedná se o soukromoprávní vztah mezi ním a poskytovatelem.

Kdy se obrátit na pojišťovnu

Porušení smlouvy mezi lékařem a zdravotní pojišťovnou pacienta nastává, pokud pacient registrační poplatek platit nechce, ale lékař na něm trvá. Po uskutečnění platby je však téměř nemožné prokázat, že šlo o nedobrovolný akt. Proto doporučujeme, aby pacienti, kteří nechtějí platit poplatek za registraci (bez ohledu na to, jak je lékařem pojmenován), úhradu neprovedli a obrátili se na svoji zdravotní pojišťovnu. VZP je svým klientům připravena poskytnout pomoc s řešením situace.

Doklad o odmítnutí

Pokud lékař odmítne pacientovi poskytnout péči proto, že pacient nechce poskytnout dar či si hradit služby nad rámec veřejného zdravotního pojištění, má pacient právo požádat o písemné potvrzení tohoto odmítnutí. Doklad musí obsahovat také příslušné odůvodnění. S tímto dokladem se může pacient obrátit na zdravotní pojišťovnu. VZP potřebnou péči zajistí a v rámci svých kompetencí vstoupí do jednání s touto ordinací (pro objasnění okolností požadované platby).

Pokuty od krajského úřadu

Pacient se může obrátit také na správní orgán, tedy na krajský úřad. Ten je v oprávněných případech oprávněn uložit ordinaci pokutu za přestupek. Jedná se zejména o tyto situace:

- požaduje úhradu za péči hrazenou z veřejného zdravotního pojištění;
- podmiňuje poskytnutí hrazené péče úhradou nehrazených služeb;
- odmítne pacienta přijmout nebo ukončí péči bez zákonného důvodu;
- neinformuje pacienta o ceně nehrazených nebo souvisejících služeb;
- nevystaví doklad o zaplacení;
- nezpřístupní ceník;
- nevydá pacientovi písemnou zprávu o odmítnutí přijetí do péče nebo o ukončení péče.

Viktorie Plívová

tisková mluvčí

<https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/otazky-a-odpovedi-na-poplatky-u-lekaru>